

ISBN: 978-625-7303-30-9

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 421

Ali Salâhaddin Efendi Kitaplığı - 4

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Yusuf Genç

Yayıma Hazırlayan

Yasemin Çiçek

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Şubat 2021
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No: 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212 412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ukletü'l-Müstevfiz

MUHYİDDİN İBNÜ'L-ARABÎ

TERCÜME

ALİ SALÂHADDİN YİĞİTOĞLU

HAZIRLAYANLAR

MARUF TOPRAK

FAKİRULLAH YILDIZ - SERHAT GÜLTAŞ

KETEBE

Ali Salâhaddin Yiğitoğlu

1877 İstanbul doğumludur. Yiğitoğlu, Sultanahmed Mahalle Mektebi'nden sonra Kadırğa Rüştiyesi'ni bitirmiş, ardından Mekteb-i İdâdî-i Mülkî'ye devam etmiş, son olarak ise Hukuk Mektebi'nden mezun olmuştur. Babasının da etkisiyle bilhassa lûgat, kitâbet, hüsn-i hat ve edebiyat gibi derslerde başarı gösteren Yiğitoğlu, bir taraftan Maârif Teftiş Nezareti ve Muâyene Heyeti'nde katiplik yaparken diğer taraftan da Bayezid ve Ayasofya Merkez Rüştiyesi'nde rika dersi vermiş, 1936 yılında 59 yaşında Pertevniyal Lisesi'nden emekli olana kadar muhtelif yerlerdeki kâtiplik vazifesinin yanı sıra, Arapça, Farsça ve edebiyat öğretenliği yapmıştır. 19 Zilkade 1358/31 Aralık 1939 pazar günü tedavi gördüğü hastanede vefat etmiş ve Merkezefendi Mezarlığı'na defnedilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Ali Salâhaddin Yiğitoğlu (1877-1939)	7
Eserleri	8
Manzum Eserleri	8
Mensur Eserleri	10

UKLETÜ'L-MÜSTEVFİZ

VE BİHİ'T-TEVFİK	15
Kemâl-i İnsânî Bâbı	21
Ervâh-ı Müheyyemenin ve 'Unsur-ı A'zâmın Halk u İcâdı Bâbı....	23
'Akl-ı Evvelin Halkına Dâ'ir Bâb	27
'Arşların Zikri Bâbı	29
'Arş-ı Rahmânî Bâbı	35
'Arş-ı Kerîm Bâbı	39
Felek-i Burûc Bâbı	41
Kevâkib-i Sâbite Feleđi	47
Dünyânın Halkı Bâbı	53
İstihâlâta Dâ'ir Bâb	63
Nikâh ve Tevâlûde Dâ'ir Bâb	69
İlk İnsânın Neş'eti	77
SÖZLÜK	85
TIPKIBASIM	105

ALİ SALÂHADDİN YİĞİTOĞLU

(1877-1939)

Ağustos 1877'de dünyaya gözlerini açan Ali Salâhaddin Yiğitoğlu'nun babası, Aynî Nezareti'nin Teftiş ve Muâyene Heyeti Azalığı'ndan emekli Hüseyin Hüsnü Bey'dir. Yiğitoğlu, Sultan Ahmed Mahalle Mektebi'nden sonra Kadırga Rüşdiyesi'ni bitirmiş, ardından Mekteb-i İdâdî-i Mülkî'ye devâm etmiş, son olarak ise Hukûk Mektebi'nden mezun olmuştur.

Babasının da etkisiyle bilhassa lügat, kitâbet, hüsn-i hat ve edebiyat gibi derslerde başarı gösteren Yiğitoğlu, bir taraftan Maârif Teftiş Nezareti ve Muâyene Heyeti'nde katiplik yaparken diğer taraftan da Bayezid ve Ayasofya Merkez Rüşdiyesi'nde rika dersi vermiş, 1936 yılında elli dokuz yaşında Per-tevniyal Lisesi'nden emekli olana kadar muhtelif yerlerdeki kâtiplik vazifesinin yanı sıra, Arapça, Farsça ve Edebiyat öğretmenliği yapmıştır.¹ 19 Zilkade 1358/31 Aralık 1939 Pazar günü tedâvî gördüğü hastanede vefât ederek Merkezefendi Mezarlığı'na defnedilmiştir.

---

1 Tansel, Fevziye Abdullah, XX. "Asır Türk Edebiyatının Unutulmaması Gerekli Şairlerinden Ali Salâhaddin Yiğitoğlu (1877-1939)", *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, s. 266.

İlk eğitimini babasından alan Yiğitoğlu'nun fikrî ve manevî gelişiminde Teftiş ve Muâyene Heyeti Reisi Abdullah Hasib Efendi, Hacı Zihni Efendi, Kazasker Esad Efendi, Şeyh Mehmed San'avî, Musullu Hâfız Osman Efendi etkili olmuştur.²

ESERLERİ

Yiğitoğlu, kaleme aldığı yazılarını 1908 yılından itibaren *Sırât-ı Müstakim*, *Sebîlü'r-Reşâd*, *Beyânü'l-Hak*, *Misbâh* ve *Merâm* gibi mecmualarda yayımlamıştır. Bu dergilerde yayımlanmış makaleleri dışında tasavvufî hüviyete sahip men-sur eseri *Mehâsin-i Ahlâk* ve muhtelif şiirlerini ihtiva eden *Aşkın Sesi* adlı manzum eseri basılmıştır. Birçoğu tercümelere dönüşen edebî ve tasavvufî muhtevaya sahip diğer eserleri ise henüz yayımlanmamıştır.³

Manzum Eserleri

Yiğitoğlu'nun eserlerinin büyük bir kısmını görmüş olan Tansel, ilgili makalesinde eserlerine dair oldukça ayrıntılı bilgi verir. Onun naklettiği malumata göre Yiğitoğlu'nun dokuz defterden oluşan manzume külliyyatı, 1925 yılına kadar yazdığı şiirlerinden oluşur. Ancak bu hacimli külliyyattan 1925 yılında yalnızca *Aşkın Sesi*⁴ yayımlanabilmiştir. Eserde bulunan manzumelerin sonunda yazıldıkları tarihler kaydedilmiştir. *Aşkın Sesi*'ndeki şiirlerin bir kısmı, zikri geçen dokuz mecmuada yer alırken, bir kısmı ise muhtemelen şairin dönemin muhtelif dergilerinde yayımlanan şiirlerinden derlenmiştir.

2 Ali Salâhaddin Yiğitoğlu'nun hâl tercemesi oluşturulurken kendi eserleri dışında; Abdullah Fevziye Tansel'in "XX. Asır Türk Edebiyatının Unutulması Gerekli Şairlerinden Ali Salâhaddin Yiğitoğlu (1877-1939)" isimli makalesi, İbnülemin Mahmud Kemâl İnal'ın *Son Asır Türk Şairleri*; S. Nüzhet Ergun'un *Türk Şairleri* gibi kaynaklardan istifade edilmiştir.

3 Ali Salâhaddin Yiğitoğlu'nun bütün eserleri bir ilim heyeti tarafından günümüz harflerine aktarılıp yayına hazırlanmaktadır.

4 Yiğitoğlu, *Aşkın Sesi*, Sühûlet Matbaası, İstanbul 1341.

1. *Aşkın Sesi*

1341 yılında İstanbul'da neşredilen eserde şairin adı "İstanbul Erkek Muallim Mektebi Muallimlerinden Ali Salâhaddin" olarak kaydedilmiştir. Eserin elimizdeki mevcut nüshasında şairin hattıyla "Osman Beg Efendi'ye nâçizâne hediyemdir. Ali Salâhaddin" şeklinde bir not bulunmaktadır. *Aşkın Sesi*'nin önsözünden anlaşıldığına göre, şairin 1925'e kadar nazmettiği şiirlerinin büyük bir kısmı Sultanahmet yangınında yanmış, bir kısmı ise hiç yayımlanmamıştır. Tevhîd-i Bârî, Na't ve Şiirler olmak üzere üç bölüm altında yüz beş şiiri ihtiva eden *Aşkın Sesi*'nde şiirler kafiye düzenine göre alfabetik tertibe riâyet edilerek sıralanmıştır.

Eserin girişinde "Birkaç Söz" başlığı altında edebî bir üsluba bürünerek şairin dilinden dökülen eserin yayımlanma hikâyesi uzun uzun anlatılır.

2. *Tehzîbü'ş-Şiyem fî Nazmi'l-Hikem*

Tansel'in, mensur eserler arasında zikrettiği *Tehzîbü'ş-Şiyem*, 135 sayfadan müteşekkil, 1000 manzum hikmeti ve tercümesini içeren hikemiyât türünde kaleme alınmış bir seçkidir. Beyit sayısı birden on iki beyte kadar uzayan hikmetler, yalnız sağ taraftaki sayfalara yazılmış olup soldaki sayfalar boş bırakılmıştır.

*Hilâfet câhının 'âlî-güher Sultân-ı Zîşânı
Bilâ-şek ol şeh-i kudsî-mekân u lutf-ı Rabbânî*

medhiyesi ile başlayan *Tehzîbü'ş-Şiyem*'in Rabb'e arz-ı şükran ile noktalanın kıt'a-i hitâmiyyesi ise şöyledir:

*Hudâ'nın lütfunu bin kerre hamd olsun hitâm buldu
Şu dîvân-ı hikem-ünvân bütün bahsi mekârimdir*

*Bunun îfâ-yı şükranında zâhir acz ü taksîrim
Kezâlik hâme de acz ile düştü dest-i nâzımdan*